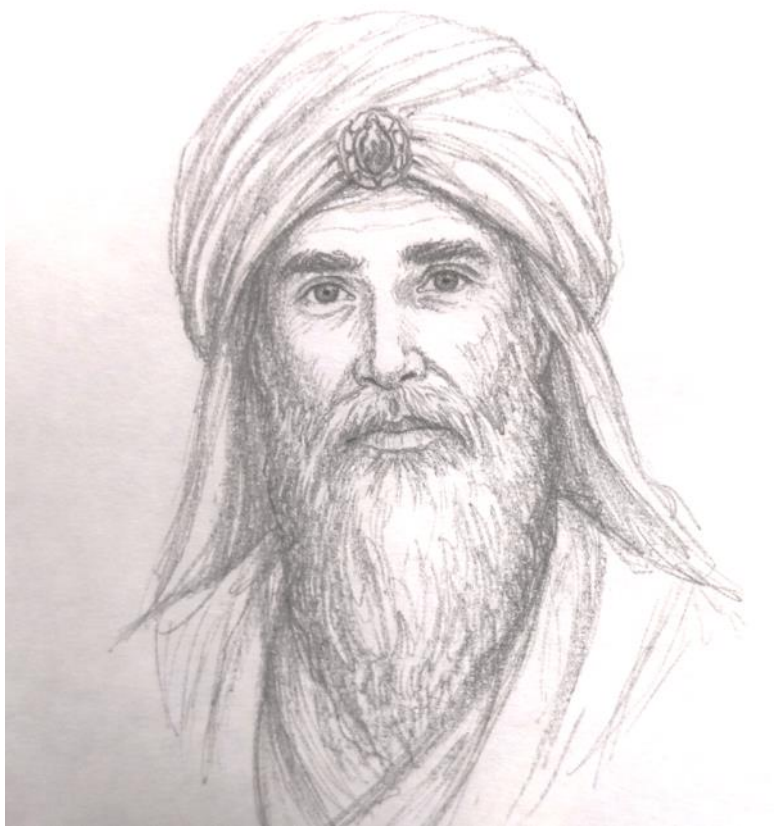

ČERVEN 2026

Moudrost

věků

Historická část čtvrtletníku SFŘ v ČR

*Moudrost se sama chválí
a slaví uprostřed svého lidu...*

Sir 24,1

Křesťanství 2.0

(Deset otázek, které si potřebujeme znovu položit)

autor Brian McLaren, vydalo nakladatelství Biblion 2025

1. Čtení bible pod vlivem antické kultury

Jaký je náš obraz duchovní historie lidstva? Nejprve byl ráj. Pak se cosi stalo a od té doby žijeme náš běžný život s problémy, radostmi a starostmi. Přejde konec, někteří budou zachráněni, jiní zatraceni.

Kde se tento obraz vzal? Je podle Písma, pochází od Ježíše nebo Pavla?

Uvedená představa pochází převážně od Platóna (4 st. před Kristem) Je to cesta od ideálního světa do Platónovy jeskyně klamů a následně výstup k filosofickému osvícení. Vedle řecké filosofie musíme vzít v úvahu římskou moc. „*Platón nevěřil v olympské bohy řeckého náboženství, ale domníval se, že některé části věrouky jsou nezbytné, má-li být zachována společenská stabilita – konkrétně měl na mysli víru v Nejvyšší bytost a pohružku věčného trestu v posmrtném životě za zlé skutky*“ (str. 70). Římská císařská moc tyto představy sdílela, protože přispívaly k jednotě a klidu.

Platón učil, že nejvyšší skutečnost je nehmotná, věčná a neměnná. Hmotné a proměnlivé skutečnosti jsou pouhý stín a klam. Platónův žák Aristoteles úhel pohledu otočil: skutečný je naopak proměnlivý, hmotný svět.

Antické myšlení bylo obvykle dualistické. Svět je rozdělený na dvě oblasti: na nízkou oblast profánního, hmotného světa a na vyšší oblast posvátného, světa idejí, ducha a neměnnosti. Díky Aristotelovi dbala antická kultura o fyzický svět (rozvoj techniky, velkolepé stavby) a díky Platónovi o život ducha. Úspěchy v obou oblastech vedly k pocitu nadřazenosti. Antické myšlení zosobňovalo vztah „my“ (lidi civilizované) a „oni“ (svět barbarů). „*Antickým snem bylo vytvořit vyspělou, filosoficky osvícenou a materiálně bohatou společnost, která by se vyznačovala stabilitou a řádem*“ (str. 75).

Křesťanství mnohdy vyměnilo Ježíšovo dědictví za dědictví převzaté z řecké filosofie a římské politiky. Co se změnilo? Ráj v bibli byla dobrá židovská zahrada, podle antiky se jednalo o dokonalou platónskou zahradu. Vyprávění Geneze není primárně o neposlušnosti lidí, ale o dobrém Hospodinu (ušije lidem suknice, respektuje, že poznávají dobré a zlé (Gen 3,22)). Podle antiky se jedná o zlom, kdy z ideálního světa lidé přecházejí do „aristotelského“ pohybu, ke změnám a chaosu. Tak je pozornost soustředěna na „hřích“ a ne na moudrého a milosrdného Hospodina. A člověk se zachrání, jen když přejde od nestálého aristotelského světa k ideálnímu platónskému. Řecký bůh je nemilosrdný a trestá všechno, co není ideální. Řecký bůh miluje ducha, ale nenávidí hmotu a změny, které považuje za cestu k nedokonalosti. Východiskem je mu nahrazení těla ideální platónskou abstrakcí zvanou duše, které budou „odpočívat v pokoji“, ostatní vesmír musí být zničen. Nevykoupení lidé budou vykázáni do pekla – řeckého Hádu.

Biblická vyprávění popisují cestu lidstva od pastevců, prvních zemědělců, zakládání měst po vznik říší. Žádný ideální svět, samé problémy. Hospodin svůj lid neopouští, dokonce chrání i vrahy. Hospodin svěruje další rozvoj lidstva lidem: vědu, umění, architekturu i teologii. Lidé jsou obrazem Božím a tak tvoří nové věci. Příběh lidstva nemá nic společného s antickými představami, ale je to soucitný příběh Hospodina, který své lidstvo miluje a doprovází.

Vyprávění o stvoření, které je „dobré, velmi dobré“, které je poškozováno rostoucím lidským zlem. Proti tomu stojí Boží věrnost, která vede k usmíření a uzdravení. Z knihy Exodu vyčteme, že nejde o věčný cíl „za dějinami“, kam by nás Hospodin vedl, ale o jeho doprovázení na cestě dějinami, které mohou být spleť. Naší nadějí je skutečnost, že nás Hospodin doprovází. Není to žádný antický bůh pomsty ani bůh zisku vyznávaný vládní mocí.

2. Jak rozumět bibli

Nadiktoval bibli Bůh? Poskytuje bible informace o všech oblastech života? Mnozí lidé trvají na doslovném čtení bible. Jsou přesvědčeni, že svět byl stvořen v šesti dnech a že Země je placatá. Čtou bibli, jako právníci čtou sbírku zákonů. Pomocí jednotlivých výroků si vytvářejí a obhajují svoje názory.

Bibličtí autoři psali texty ve své době a ve své kultuře. My žijeme o několik tisíciletí později. Bible je sbírka knih různých žánrů. Jejich seznam se ustálil ve 4. století. Církev vybrala tzv. knihy kanonické a prohlásila je za inspirované. Moudré na tomto postupu je, že vznikl neměnný fundament. I když budou knihy různě, podle úrovně znalostí, vykládány, vždy bude možno se vrátit k pevnému originálu. Zdrojem našeho poznání je nejen Písmo, ale Duch sv. „Ale Zastánce, Duch Svátý, kterého Otec pošle v mém jménu, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl“ (J 14:26). Při čtení Písma je třeba znát kontext doby, kdy byla příslušná kniha napsána. To nám poskytují specializované vědy. Vyvíjejí se i překlady a ty nabízejí čtenáři různé varianty textů. Pro správné pochopení je třeba mít před očima celé Ježíšovo učení, protože nic nesmí být s ním v rozporu. Zejména je nepřekonatelné Ježíšovo zjevení milosrdného a milujícího Otce, jak o něm Ježíš kázal. Poučné je v tomto směru Ježíšovo vystoupení v Nazaretské synagoze, kde předčítal z proroka Izaiáše (Iz 61, 1-2). Z druhého verše přečetl jen „vyhlásit léto Hospodinovy přízně“ a už nepřečetl další „den pomsty našeho Boha“. Tento způsob čtení může být návodem pro nás. Nečíst části, které neodpovídají milosrdnému a milujícímu Hospodinu!

„Pokud však (bible) byla inspirována a zamýšlena tak, že má rozněcovat diskuzi a vést lidi k tomu, aby o ní po celá staletí na všech kontinentech přemýšleli, mluvili, polemizovali a pátrali v ní po odpovědích, pak slavila a slaví pozoruhodné úspěchy“. (str. 144)

Duch svatý, který inspiroval pisatele v jejich kulturní epoše, je tentýž Duch, který inspiruje nás při četbě bible.

„Bible je jako příruční knihovna neustávajícího dialogu o živém Bohu a s živým Bohem a jako vstupní brána k tomuto rozhovoru, v němž můžeme skutečně zakusit a potkat živého Boha – k tomu bible postačuje víc než dost“. (str. 150)

3. Jaký je Bůh

Podle řecké představy božstvo stíhalo lidi věčnými, vědomými mukami; toto božstvo prostřednictvím zotročování a vyhlazování chtělo budovat totalitní režim. Hospodin Starého zákona je také krutý, ale pouze „lokálně“. Když vymezuje území pro svůj národ, tak vyhubí místní kmeny; mrtví jsou pohřbeni, ale nejsou věčně mučeni...

Starý zákon postupně zjevuje tajemného Boha. Abrahamovi jako El Šadaj (Bůh všemohoucí), Mojžíšovi jako „Jsem, který jsem“, Ozeášovi jako manžel.

„Mocenské chápání Boha se postupně vytratí a ustoupí vnímání důvěrnějšímu. Podobně Ježíš říká svým učedníkům, že čas, kdy se považovali prostě za služebníky, pomíjí a nadchází čas, kdy se budou považovat za jeho přátele. Pak jim vysvětluje, že po jeho odchodu je Duch dál povede k nové, dosud nezjevené pravdě, v míře, jakou budou schopni unést (Jan 15:1nn;16:12nn). Podobně i Pavel popisuje, že Boží lid odrůstá dětství, kdy byl jeho vychovatelem Zákon (Gal 3:23), a vstupuje do věku, kdy bude chodit svobodně v Duchu.“ (str. 157)

Jak se vyvíjelo chápání Boha?

1. Nejprve stála Boží jedinečnost. Bůh je nejvyšší z mnoha bohů.
2. Boží etika vedla od obřadní správnosti k sociální spravedlnosti.
3. K Boží univerzálnosti vedla cesta od kmenového Boha k Bohu všech národů. Vyvolený národ měl převzít zodpovědnost za ostatní národy.

4. Bůh někdy působí jako vzdálený, jindy jako ten, který všechno řídí. Další rozlišování nás vede k poznání, že Boží moudrost je v dějinách jemně přítomná; Bůh miluje spravedlnost, laskavost, smíření a pokoj.

„Je Boží působení ve světě tajemné a spletité, protože to odpovídá jeho touze, aby byl svět skutečně svobodný a přitom postavený na vzájemných vztazích?“ (str. 164)

Ježíš jakoby obracel staré příběhy naruby. Jozue ničil bez milosti Kanaánce (jak to popisuje 7. kap. Deuteronomia). Ježíš uzdravuje dceru kananejské ženy a nasytí 4000 místních pohanů (Mat. 15). Následovat Ježíše znamená vytvářet vztahy i k lidem, kteří jsou jiného smýšlení.

Stále jsme ohroženi modlářstvím. Dnes se nejedná o modly tesané do kamene, ale o modly v psaných textech. Mohou být i v kázáních a písních. Je to modlářství v našem myšlení. Je to modlářství, které ohýbá bibli k pochybným cílům.

Ježíš přesahuje všechno, co bylo v bibli napsáno o Bohu. Posouvá naše chápání Boha na novou vývojovou úroveň. V listě Koloským (1:15) čteme: „On je obraz neviditelného Boha“. Stejně v listu Židům (1:1): „ale v těchto posledních dnech mluvil k nám skrze svého Syna“ nebo u Jana (1:1) „Slovo se stalo tělem v Ježíši“. Rozhodné zjevení Boha je nikoli v Bibli samé, ale v Ježíši. Písmo je jistě jedinečné a vzácné, ale nepatří do svaté Trojice: neuctíváme Otce, Syna a Písmo svaté. Výroky Ježíše mají větší váhu než např. učení sv. Pavla.

Jaký je Ježíš

Skutečného Ježíše – Ježíše evangelií, Skutků a epištol nelze pochopit ani upravit tak, aby se vešel do antickeho rámce. Ježíš je jiný, než anticke představy, jimiž náš svět a naše víra až příliš často žijí. Skutečný Ježíš je chudý, neozbrojený Galilejec jedoucí na oslátku a který skončí na kříži. Ježíš přišel se sociálním projektem Božího království, zde a nyní, a ne s útechou, že těžkosti na této zemi budou trvat jen chvíli proti nekonečnému životu „v nebi“. Ježíše nelze přijímat jako toho, kdo zachraňuje před peklem.

Ježíše máme vidět v příběhu Genesis o stvoření a smíření, v příběhu Exodu o osvobození a utváření a v Izaiášově příběhu o novém stvoření a království pokoje. Ukažme si tyto příběhy v Janově evangeliu.

Svémi prvními slovy „Na počátku“ Jan odkazuje na příběh z Genesis. Jako Genesis začíná Duchem vznášejícím se nad vodami, má Jan slova o Duchu a vodě (Ježíš chodí po vodě, ženě u studny mluví o živé vodě, Nikodémovi řekne, že se musí narodit z vody a Ducha). Svými zázraky Ježíš ukazuje, že skrze něj se odehrává nové stvoření. Ve vrcholném okamžiku Vzkříšením z hrobu vychází nové stvoření. A jako Genesis ukazuje na smíření Josefa s bratry, tak Ježíš odpouští apoštolům jejich chování po svém zatčení a říká Marii Magdalské: „Jdi k mým bratřím“. Všem odpouští, všechny přijímá. Evangelium končí u jezera, kdy začíná první den nového světa, druhá Genesis. Když Ježíš zaslubuje „život budoucího věku“, neslibuje „život po smrti“ nebo „život ve věčném nebi“. Ježíš slibuje život, který překračuje náš současný život plný nespravedlnosti, útisku, ponižování a válek. Být „naroděn z Boha“ a „narodit se znovu“ znamená narodit se do nového stvoření, do života nové Genesis.

V Janově evangeliu najdeme vyprávění o osvobození a utváření společenství podle knihy Exodus. V Exodu byla Boží přítomnost spojena s posvátným stanem. Jan píše: „Slovo se stalo tělem a udělalo si stan mezi námi“. Nebo jinde u Jana: „Boha nikdo nikdy neviděl“; Mojžíšovi Hospodin říká: „Já jsem, který jsem“. Toto slovo „já jsem“ často Ježíš pro sebe používá. Jan Křtitel představuje Ježíše jako Beránka Božího a odkazuje na beránky zabitě při odchodu z Egypta.

„Termín „Kristus“ nebo „Mesiáš“ doslova znamená „pomazaný“ a vztahuje se na krále nebo vůdce vyvoleného Bohem, který – tak jako Mojžíš – vysvobodí lid z útlaku.“ (str. 201)

Ježíš v rozhovoru s Nikodémem mluví o bronzovém hadu na poušti, Ježíšovo nasycení chlebem a rybami

připomíná manu a křepelky. Mojžíš přináší lidu Desatero, Ježíš shrnuje deset slov v jedno: „Dávám vám nové přikázání, abyste se navzájem milovali“ (Jan 13:34).

„A na konci Janova evangelia vidíme Ježíše, jak říká svým učedníkům, že už ho neuvidí, že je nadále povede Duch a že nyní budou pást jeho stádo a starat se o něj místo něj, v čemž podle všeho máme zaslechnout, jak Mojžíš pověřil Jozua, aby vedl do zaslíbené země lid, který Mojžíš vyvedl z Egypta a provedl pouští, a ustanovil, že tak jako následovali jej, mají nyní následovat Jozua. A teď Ježíš ustanovuje, že tak jako učedníci následovali jeho, mají nyní následovat Ducha. Je zajímavé, že Jan končí své evangelium přikázáním, kterým Marek své evangelium začíná: „Následuj mě“. Jako by Ježíš říkal: „Takže teď jste vyvedeni z Egypta. Moje smrt a vzkříšení jsou jako přechod přes Rudé moře. Tím ale naše cesta teprve začíná. Pokračujte v ní dál, přes poušť do zaslíbené země. Stejně jako oheň a oblak vedl vaše předky, povede vás i teď můj Duch“.“ (str. 202)

Zaslíbená země ukazuje na království pokoje, které oslavují všichni proroci, zejména Izaiáš. Od zeměpisného určení začíná mít toto místo podobu sociální. Toto je nová doba, kde vládne šalom, harmonie, společenská rovnost, blahobyť a bezpečí.

Ježíš u Jana podrobuje kritice náboženské zřízení (obřadní nádoby použije na výrobu vína, vyhání kupce z chrámu, uzdravuje v sobotu, postavil se proti kamenování ženy). Izaiáš i Jan pracují s obrazy vinice, rolí Ducha Páně, s tématem radosti. Jan využívá téma Hospodinova služebníka, který přes utrpení dojde ke vzkříšení, což je dokladem nového stvoření, které povstává ze starého (Iz 6:22). Ježíš přišel, aby zahájil novou Genesis, aby se postavil do čela nového Exodu a aby ustanovil nové království.

„V tomto světle jsou Ježíš a jeho poselství nerozlučně spjati s chudobou, otroctvím a „sociální agendou“.“ (str. 206)

Jaké je evangelium

Ježíšovo evangelium je: „Obráťte se. Přiblížilo se Boží království“. Činit pokání, obrátit se znamená znovu si rozmyslet, změnit své myšlení a cítění. Jak zněla tato věta v Ježíšově době, kdy vládla v Palestině římská říše? Kristus (Mesiáš) znamenalo „král osvoboditel“, který porazí na hlavu utlačovatele. Prohlásit, že Ježíš je Pán znamenalo vlastizrádně vyjádřit, že císař žádný pán není. Ježíš nepřišel, aby založil nové náboženství. On ohlásil nové království, nový způsob života, cestu pokoje. Přinesl dobrou zprávu všem lidem všech náboženství. Ta sdělovala, že se Boží vůle má naplnit na zemi stejně jako v nebi, a to pro všechny lidi. Ježíš hlásá, že „přišel čas“. Boží království není vzdálenou skutečností, kterou máme očekávat někdy v budoucnosti. Království je na dosah, blízko, tady a teď (Mk 1:14nn). Už dnes je čas odpustit dluhy, chovat se k nepřátelům jako k bližním, dělit se o chléb s hladovými. Pokud se Království přiblížilo, musíme napravit to, jak žijeme a zapojit se do mise smíření hned teď.

„Když jsme objevili Ježíšovu dobrou zprávu o Božím království v její svěžesti, evangelium získalo nebyvalý smysl. Ale co si teď myslit o Pavlových spisech, zejména o klíčovém listu Římanům?“ (str. 216)

Pavel se vůbec nesnaží vymezovat ani vysvětlovat evangelium, ale spíše se snaží uklidit nepořádek, který Ježíš svým evangelium udělal. Ježíš vyzdvihuje prostitutky a celníky, největší víru našel v srdci setníka z Kafarna – politického nepřítele. Ježíš porušoval pravidla o tom, co je čisté a nečisté, zpochybňoval šabat. Ježíš otevřel dveře k přijetí lidí, kteří nebyli Židé, do tradice, která bývala dříve výlučně židovská. A Pavel otevřel tyto dveře dokořán. Pavlův list Římanům není evangeliem. Pavel řeší praktické otázky raně křesťanského hnutí. V Řím. 1:16 píše: „Za evangelium se nestydím. Jím se přece projevuje Boží moc a přináší záchranu každému, kdo věří, nejdříve ovšem židům, ale pak i pohanům.“ Klíčové v tomto textu je to, že evangelium je otevřeno všem lidem a že to může fungovat. (autor nabízí možné výklady používaných slov: „spása“ či „záchrana“ se může nahradit slovem „osvobození“. Spojení „Boží spravedlnost“ slovy „Boží záchraná spravedlnost“.)

Řím. 1:18 – 3:20 Ukazuje, že Židé a pohané stejnou měrou potřebují milost.

Není žádné „my“ versus „oni“. Všichni jsme smutná sebranka hříšníků.

Řím. 3:21 – 4:25 Ohlašuje, že se přede všemi, Židy i pohany, rýsuje nová cesta: cesta víry.

Pavel ukazuje hříšníkům cestu ven: ta nespočívá v nové nauce nového náboženství ani v prožívání starého náboženství, nýbrž ve víře. Pro ty, kdo věří, budou existovat dvě stejné kategorie: provinilí hříšníci (v prvním kroku) a lidé osvobození milostí skrze víru (ve druhém kroku).

Řím. 5:1 – 7:6 Sjednocuje všechny ve společném příběhu se čtyřmi názornými příklady: Adam, křest, otroctví a nový sňatek.

Adam nás všechny spojuje v lidství, Ježíš přináší celému lidstvu život a osvobození. Křest je obrazem smrti a vzkříšení. Vzkříšením povstáváme, abychom žili svobodně jako vykoupení otroci.

Řím. 7:7 – 8:39 Sjednocuje všechny ke společnému boji a společnému vítězství znázorněných dvěma příběhy: příběhem o mně a příběhem o nás.

V příběhu „o mně“ Pavel se pohybuje v napětí mezi vysokými ambicemi a nevalným výkonem. Pak se opět vrací k „my“ a vidí celé stvoření sténat a očekává nové lidstvo, nové království.

Řím. 9:1 – 11:36 Zabývá se problémy židů a pohanů a ukazuje Boha jako Boha všech

„Přál bych si sám být zavržen od Krista ve prospěch svých bratrů, svých tělesných příbuzných“. Pavel je zdrcen tím, kolik jeho židovských souvěrců nejde novou cestou. A vnáší do své řeči nový pojem: „tajemství“. „Jak nevyzpytatelné jsou Boží soudy, jak nepopsatelné jeho cesty“.

Řím. 12:1 – 13:14 Všichni mají své místo ve společném životě a poslání.

Pavel mluví o novém druhu oběti, na níž se mají podílet stejně tak židé jako pohané. Přinášejte celé své já jako „živou oběť“. To znamená nepřizpůsobovat se vzorcům tohoto světa, ale proměnit se obnovou své mysli. Své dary máme využívat pro společné dobro, milovat druhé bez přetvářky, žít tak, jak žil a učil Ježíš.

„I když je společenství Židů a pohanů v Kristu vůči své kultuře radikálně „nepřizpůsobivé“, nejsou to zélóti, kteří by plánovali revoluci, jež svrhne Římskou říši násilím. Ačkoliv jsou teď občany Božího království, žijí a pracují jako spořádaní, daně platící občané v království ovládaném císařem. Nesmějí však ztratit ze zřetele, že jejich nejvyšším zákonem není ani Zákon židovský, ani zákon císařův: ten který platí pro ně, Pavel nazývá „zákon lásky“.“ (str. 232)

Řím. 14:1 – 16:27 Povolal každého k jednotě v Božím království

Zde Pavel přechází ke konkrétním problémům mezi židy a pohany: stravování, slavení svátků, atd. a říká: „Nesud'te jeden druhého“.

„V těchto kontroverzních otázkách by podle něj měl každý podniknout dva kroky: za první, udělat si vlastní názor, a za druhé, nechat si ho pro sebe“. (str. 233)

Boží království nebude společenstvím, v němž budou platit jednotná pravidla a zvyklosti. Pro všechny bude platit jen jedno pravidlo: láska.

Otázka církve

Mnoho lidí opouští církve. Mladší generace řeší, k čemu je jim církev. Představitelé církví přemýšlejí, co s církví udělat.

První společenství učedníků neměla žádnou hierarchickou organizaci. Až po Konstantinovi se biskupové rozhodli udělat z křesťanského hnutí zrcadlový obraz Římské říše. S tímto dědictvím si nyní nevíme rady. Co když má křesťanská víra existovat v různých podobách, Co kdybychom se nedohadovali, která forma

je správná, ale navzájem se uznávali? Církev existuje proto, aby formovala kristovské lidi milující kristovskou láskou. Církev existuje proto, aby povzbuzovala lidi, aby nepromarnili svůj život, ale stali se podobnými Kristu. Aby se stali nositelé změny ve světě, jaký je, a pro svět, jaký by mohl být. Církev musí být především školou lásky. Pokud jí není, není ničím. Jak se má lišit duchovní formace na Ježíšově cestě od výuky křesťanského náboženství? Jak bude tento druh duchovní formace probíhat v pluralitním, technologicky vyspělém a digitálním světě lidí dojíždějících do práce a pracujících na dálku? Podobné otázky nás mohou udělat tvůrčími aktéry, kteří mají skrze Ducha svatého moc vytvářet novou budoucnost církve jako školy lásky.

Jediné velké povolání nám sděluje, čím církev skutečně je: prostorem, kde Duch svatý působí, aby formoval lidi podobné Kristu.

Otázka sexu

Platónský dualismus zná jen dvě ideální pohlaví: mužské a ženské. Ve světle současných vědeckých poznatků je situace složitější. Odvolávat se vždy na bibli nemá dobré řešení. Argumentovat, že manželství je pro jednoho muže a jednu ženu, není správné. V bibli najdeme místa, která nezpochybňují mnohoženství. „*Ježíš se ptal: Byla sobota stvořena pro lidi, nebo lidé pro sobotu?*“, můžeme se i my tázat, *zda byli lidé stvořeni, aby se vešli do absolutní, neměnné instituce zvané manželství, nebo zda bylo manželství stvořeno proto, aby lidem – možná i homosexuálům – pomáhalo na tomto světě moudře a dobře žít.*“ (str. 269)

Jak se vyvíjely názory na homosexualitu:

- Homosexualita je svobodně zvolená zvrhlost
- Tuto orientaci je třeba léčit modlitbou a terapií
- Orientaci je třeba řešit cestou celibátu
- Homosexuální svazky jsou stále více pokládány za nevyhnutelné

„*Jestliže se však náš pohled na Boha proměňuje tím, že v ukřižovaném Ježíši vidíme Boží obraz, v němž přebývá Boží plnost v lidské podobě (jak píše Pavel v Koloským 1), a odlesk Boží slávy a dokonalé vyjádření Boží podstaty (jako v Židům 1), pak se Bůh nejlépe zjevil nikoli v tom, kdo stíhal druhé tresty, ale v tom, kdo byl druhými sám ztrestán. V ukřižovaném člověku Bůh projevuje dokonalou solidaritu nikoli s těmi, kdo druhé zavrhuje a vylučuje; nikoli s těmi, kdo druhé ponižují a ostouzejí, nýbrž s těmi, kdo jsou sami ponižováni a ostouzeni. V tomto světle je obtížnější hodit jako první kamenem po někom s „jinou sexualitou“.*“

Pokud objevíme dynamický příběh Boha jako osvoboditele, stvořitele a smiřovatele, tak homosexualita i heterosexuality potřebují vysvobodit úplně stejně, protože obojí stvořil Bůh, pro obojí je místo v Božím království.

Ukazuje se, že tvořivý duch v Církvi, který podporuje změny, byl evangelijní cestou od samého počátku. To je ta pravá tradice, a budeme-li ji věrně uchovávat, budeme konzervativní v nejlepší smyslu tohoto slova.

Další otázky o kterých se mluví: předmanželský sex, rozvodovost, levná a dostupná antikoncepce, ekonomický systém, kde spolu pracují lidé obou pohlaví, prodlužování věku vstupu do manželství, dostupnost pornografie, šíření obrazů dokonalých, digitálně upravených těl, život v uprchlických táborech, celibát v katolické církvi.

„*Musíme usilovat o praktickou, přístupnou teologii a upřímnou, plně prožívanou spiritualitu, která bude pravdivě a otevřeně hovořit o naší sexualitě v celé její heterosexuální i homosexuální složitosti.*“ (str. 286)

Otázka budoucnosti

Křesťanství 2.0 vyžaduje nový druh eschatologie, nový pohled na budoucnost. Nepřijatelné jsou představy, že když se blíží konec světa, nemá cenu se zajímat o životní prostředí, klimatickou změnu, ohrožené druhy

nebo globální chudobu ve světě. Antický narativ nám nabízí lineární představu dějin jako plynoucí časovou linií. My se ale nacházíme v hlubokém, expandujícím vesmíru s budoucností plnou rozšiřujících se možností. V každou chvíli stvoření dál rozvíjí své možnosti, osvobození nás dál zbavuje pout a království pokoje dál roste novou nadějí a příslibem. Tomuto pohybu se do cesty staví zlé skutky:

„Odvracejí se od světla a vracejí se zpět k temnotě ničení (proti stvoření), útlaku (proti osvobození), k násilí a nenávisti a strachu (proti smíření). Dobré věci rostou jako sazenice z půdy či jako větve stromu natahující se vzhůru a ven.“ (str. 295)

Otevírá se nekonečný prostor rozrůstajícího se dobra. Stvoření se rozvětňuje do čím dál širší oblasti dobra, spravedlnosti a pokoje. Živý Bůh své stvoření nikdy neopustí. Bůh a vesmír jsou ve vzájemném vztahu. Vesmír není jen objekt, který Bůh ovládá svým „staň se“; je to subjekt, který jeho Stvořitel obdařil miliony tvorů nadaných skutečným myšlením a skutečnou vůlí. Je to společenství, s nímž Bůh udržuje oboustranně osobní vztah.

„Celé stvoření (a zkuste to promyslet ekologicky) sténá po tom, aby lidstvo znovu navázalo správný vztah s Bohem, abychom mohli naplnit své Bohem dané poslání správců, pozorovatelů stvoření a jeho tvůrčích partnerů a přestali je poškozovat, zneužívat a drancovat.“ (str. 298)

Na vytváření toho, jaká bude budoucnost, se podílíme i my.

Jak rozumět pojmu „druhý příchod Krista“? Tento termín se v bibli nevyskytuje. Je tam slovo „parúsia“, které znamená přítomnost nebo příchod. Tak by významem mohla být „nová epocha“, „nové období růstu“.

„Parúsia by pak byla znamením plného příchodu, přítomnosti a nástupu nového období v lidských dějinách.“ (str. 301)

„Naším posláním v tomto světle není pasivně čekat na něco, co tu není, ale naopak se horlivě podílet na něčem, co tu je (parúsia) – co je plně přítomné, ale ve svém vývoji je ještě nedokončené, a proto vyžaduje naši bezvýhradnou účast.“ (str. 303)

„Smysl dějin, stejně, stejně jako písně, nespočívá v jejich konci nebo dokonání, nýbrž v tom, že je se zápallem v jednom každém okamžiku utváříme.“ (str. 303)

Toto pojetí eschatologie podněcuje k nadšení konat dobro bez ohledu na utrpení a oběti, protože věří, že Bůh nakonec zvítězí. My se snažíme, aby náš způsob života byl utvářen vizí vytoužené Boží budoucnosti.

„Budoucnost je otevřená, protože Boží soucit a Boží péče jsou bezmezné, otvírají se doširoka, abychom se mohli obrátit a najít lepší život, než jaký žijeme teď, a vydat se lepší cestou, než kterou se zrovna ubíráme.“ (str. 309)

A co poslední soud?

Slovo soud získalo v antickém narativu překroucený význam, jakési „velké třídění“. Prvním krokem je přestat soud chápat jako odsouzení.

„Boží soud je ve skutečnosti něco mnohem vyššího a lepšího: zahrnuje „nápravu toho, co se pokazilo“. Znamená usmiřování a obnovování, nikoli jen trestání. Znamená uzdravování, a ne jen stanovení diagnózy. Znamená proměnu, a nikoli jen odhalení. Znamená přehodnocení (nebo vykoupění), a nikoli jen hodnocení.“ (str. 310)

Poslední soud znamená, že Bůh prozkoumá příběh našeho života; aby zjistil, v čem se podobáme Kristu: pohár vody, talíř teplého jídla, špetka milosrdenství, vstřícná reakce na výzvu ke štědrosti, odmítnutí dopustit se něčeho, co by druhým ublížilo. To jsou části našeho života, které budou považovány za hodné spásy, odměny a pozvednutí k novému začátku. Všechny nelaskavé, nespravedlivé a Kristu nepodobné

oblasti našeho života (a života států, rodin, církví) budou spáleny a navždy zapomenuty.

Otázka plurality

Křesťanský přístup a postoj k lidem jiných náboženství je zásadní otázka, kterou se musíme zabývat. V 2Kor 5:14 říká Pavel: „protože Kristus zemřel za všechny, Bůh přestal lidem počítat viny“. To platí nejen o hříšících křesťanů, ale celého lidstva. Máme se tedy na druhé dívat novým způsobem, mimo kategorie „my“ a „oni“. Izaiáš poukazuje na Boží touhu přijímat cizince (Iz 55:5). Když se k věřícím jiných náboženství chováme laskavě a uctivě, nejsme Ježíši nevěrní, dokonce je tomu právě naopak.

Stále nás dohání antické imperiální myšlení. Pokud myslíte anticky, cítíte se jako člověk, který potřebuje být úspěšný – mít více peněz, více vlivu, být dobře zabezpečen. Máte neustálou úzkost, že bude hůř a lidé kolem vás nejsou bližní, ale nepřátelé, které představují hrozbu. Pokud žijete v antické úzkosti a paranoi, budoucnost máte jen v naději, že „oni“ se navždy ze světa ztratí a zůstaneme jen „my ryzí“. Budoucnost, v níž by vládla harmonická rozmanitost a pěstovala se bliženská odlišnost, si prostě nedokážeme představit. A tak nám nezbyvá než „totální válka“ proti všem, co nás ohrožují. Křesťanství má trvalý problém s pluralismem, a to ne kvůli Ježíši nebo jeho židovským kořenům, ale kvůli tomu, že se nechalo zotročit antickým uvažováním.

Ježíš řekl učedníkům, „aby se navzájem milovali“ a označil to provokativním výrazem „nové přikázání“, které napovídá, že vědomě napodobuje Mojžíše. Otevírá novou éru coby zákonodárce s jedním zastřešujícím přikázáním místo deseti.

Jak rozumět slovům „dům mého Otce“ (Jan 14:1)? Mnozí předpokládají, že to znamená „nebe“ a Janovo evangelium (14:6 – Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne) tudíž vysvětluje, jak se dostat do nebe. Když se podíváme, jak Ježíš vyhání prodavače z chrámu, říká: „Nedělejte z domu mého Otce tržiště“. Zde „dům mého Otce“ je chrám. A nakonec Ježíš prohlásí, že chrámem bude jeho tělo. Ježíš chtěl sdělit, že život v novém Božím lidu bude život v chrámu. Všechny slovní formulace (dům mého Otce, věčný život, Boží království) ukazují na stejnou skutečnost: život žitý v láskyplném vztahu s Bohem a druhými lidmi, tak aby se Boží vůle radostně naplňovala na zemi jako v nebi a aby se Boží přítomnost šířila po celém světě v lidských životech naplněných Duchem.

Když se apoštol Tomáš ptá na cestu (Jan 14:5), Ježíš odpovídá:

„Nesnažím se ti dát informace ani pokyny, abys mě už nepotřeboval a mohl se spolehnout na ně. Místo toho chci, abys důvěřoval přímo mně. Všechno, co potřebuješ, je ve mně! Budu pryč, ale pak se zase vrátím a budeme spolu. „Cesta“, „pravda“ a „život“ ode mě nejsou oddělené. Všechny ty věci jsem já, takže je najdeš ve mně! Nezáleží na tom, jestli víš, o čem jsem mluvil, protože pokud mě znáš, znáš Otce, znáš cestu, znáš pravdu, znáš život.“ (str. 339)

Otázka co teď

Cílem našeho hledání je lepší svět, ve kterém se čím dál víc uskutečňuje Boží vůle. Naším cílem musí být, aby mladí lidé proměnili vitální, radikální víru ve vitální a radikální činy, pracovali pro chudé a s chudými, jednali ve prospěch planety a svou činností přispívali k míru.

Podle Řehoře z Nyssy je každé stadium růstu důležité a zákonitosti růstu duše odpovídají zákonitostem kolektivních dějin lidstva. Všechny stupně jsou dobré, všechny jsou stadii dokonalosti. Bylo by však chybné, kdyby se některého z nich snažili držet, abychom zastavili pohyb duše. Neboť hřích je vposled odmítnutí růstu. Jsem si jistý, že Stvořitel je skutečně přítomen ve svém stvoření. Žijeme v Božím světě. Více než kdy jindy je nám dnes jasné, že Bůh stvořil vesmír, který se rozpíná a vyvíjí. Bránit se v Božím vesmíru růstu a transcendenci je v rozporu s jeho hlubokým uspořádáním.

Mám naději kvůli Ježíši. S Ježíšem jsme svázáni a on neodejde. Můžeme se snažit jej zadržovat, ale on

znovu ožívá. Stále se vrací. My ale nemáme jen Ježíšův portrét. Máme také Ježíšovu přítomnost, Ježíšova Ducha, Božího Ducha, Boží Dech a Vítr a Oheň, který je živý a působí v nás a všude kolem nás.

Bůh (spolu s námi) hledá, riskuje, chce (spolu s námi) vytvořit vesmír, který se stane Božím věčným tanečným partnerem, Božím potěšením, ba dokonce Božím milencem.

Závěr

Otázky, které jsou v knize položeny, nás vybízejí k rozhovorům plným úcty a vzájemného respektu. Doufám, že tyto rozhovory a přátelství nás sjednotí ve snaze přijmout a podílet se na tom, čemu Ježíš říká Boží království – na plném životě. V roce 2008! autor popsal čtyři naléhané globální problémy, před nimiž dnes stojíme:

Krise planety, která je krizí prosperity, protože to, jak dosahujeme prosperity, je z ekologického hlediska neudržitelné.

Krise chudoby, protože propast mezi bohatými a chudými se zvětšuje a čím dál víc lidí se propadá do nerovnosti ještě větší.

Krise míru, která je krizí bezpečnosti, kdy se sahá po čím dál katastrofálnějších zbraních.

Krise náboženství, protože všechna náboženství našeho světa nás při řešení prvních tří krizí nedokážou inspirovat a ve skutečnosti nás snadno mohou podněcovat k chování, které je pro přežití lidstva naprosto kontraproduktivní.

(pozn. vlastní: Kniha, kterou probíráme, byla vydána v roce 2011. Při řešení uvedených čtyř otázek vykonal velkou práci papež František, zejména encyklikami *Laudato si* (2015) a *Fratelli tutti* (2020), ale pronikání jeho spirituality do světa probíhá pomalu.)

Bohužel, otázky života a smrti jako je chudoba, ochrana Země a mír, mnozí lidé v rámci svých tradičních paradigmat, která zdědili, prostě nedokážou řešit. Tyto otázky zůstávají pro ně neviditelné, nepodstatné a neřešitelné.

Jak máme žít ve vztahu k naší planetě? Jak můžeme změnit svůj spotřební způsob života, aby se stal udržitelným a z udržitelného pak regenerativním? Jakou máme povinnost vůči živému a neživému stvoření? Jak byla naše víra v souvislosti s těmito tématy v minulosti zneužita?

Jak se máme postavit k chudobě? Jaké hrozby představuje kapitalismus ve své současné podobě pro náš svět? Jak lze kapitalismus usměrnit, aby nepřibývalo lidí velmi bohatých na úkor nárůstu chudoby?

Jak se máme chovat k lidem, kteří se od nás liší svým náboženstvím, původem, rasou, třídou, politickou příslušností, sexuální orientací apod.? Jak byla naše víra v minulosti zneužita k tomu, aby prohlubovala odcizení a posilovala strach?

„Jak jsme mohli vidět, pod pojmem „křesťanství“ se až příliš často skrývá něco, co je Kristu a jeho poselství zcela cizí, něco, co představuje spíš problém než řešení: spojení řecké filosofie a římské moci, doplněné nebo vyšperkované prvky z Bible, jež jsou vykládány a aplikovány způsobem, který se často zpronevřuje Ježíšovu životu a učení.“ (str. 389)

Poznámka k textu: Protože mne kniha velmi oslovila, udělal jsem si z ní výtah. Kurzívou jsou označeny (většinou doslovné) citace. Knihu napsal Brian McLaren, americký teolog a spisovatel, děkan centra pro činnou kontemplaci, založeného Richardem Rohrem. Vyšla pod názvem *A New Kind of Christianity* v roce 2011. České vydání pod názvem *Křesťanství 2.0* vydal Biblion v roce 2025, má 394 stran.

Jiří Šenkýř, prosinec 2025